

SCHRAPPEN!

- *Regel het even*

- HOOFDSTUK I -

Inleiding

Enig idee waarom je niet tegen een gebouw mag leunen ‘zonder redelijk doel’, of waarom je geen bloemetje mag leggen bij een gedenkteken op of langs de openbare weg? Wij ook niet. Toch hebben deze regels gewoon hun plekje tussen de vele regels die de wetgever voor Amsterdam bedacht heeft. Wiens belang er mee gediend is, wij weten het ook niet. Welk probleem deze regels precies oplossen is evenmin bekend. Ze zijn er gewoon en als het puntje bij het paaltje komt moet elke Amsterdammer zich er aan houden.

Over het algemeen zijn regels geen probleem. Sterker nog, ze zijn erg nuttig. Maar van sommige regels is het moeilijk te doorgronden wat nou precies de bedoeling is van al het gedoe. Dat brengt ons op de vraag: ‘Waarom zijn er eigenlijk zoveel regels? En hoe zit het eigenlijk met de handhaving?’

Onder aanvoering van toenmalig minister van Vreemdelingenzaken Rita Verdonk deed de regels-zijn-regels mentaliteit zijn intrede in Nederland. Het was een mooi excuus: je kan het als minister moreel gezien dan wel oneens zijn met het terugsturen van vluchtelingen naar een land waar zij een goede kans lopen vervolgd te worden wegens een bepaalde levensstijl of afkomst, maar je “moet” die regel nou eenmaal uitvoeren. Aan deze robotachtige ongevoeligheid en hardheid hield zij daarna dan ook de naam ‘Ijzeren Rita’ over. Het is te hopen dat zij nooit burgemeester in Amsterdam wordt, want dan zijn we allemaal goed de klos. Als zij alle regels die ooit zijn vastgesteld zou moeten gaan handhaven is het gedaan met de leefbaarheid in de stad. De ‘niet leunen-regel’ en de ‘geen bloemetje leggen-regel’ staan namelijk niet op zichzelf. Door de jaren heen zijn er flink wat idiote regels ingeslopen bij het stadsbestuur. Ze gewoon ‘niet handhaven’ is natuurlijk

maar een schijnoplossing. Er moet om te beginnen eens flink gesnoeid worden in de hoeveelheid regels!

Geen enkele samenleving bestaat alleen uit burgers en handhavers. Regels zijn geen doel op zich, maar moeten professionals die zich bekommeren om de openbare orde in de stad ondersteunen bij het uitvoeren van hun taak. Daarbij moeten ze soms ook kunnen 'gedogen'.

In *Binden* bindt burgemeester van Amsterdam Job Cohen de strijd aan met gedogen. Gedogen staat volgens Cohen voor de 'alles moet kunnen', mentaliteit. De burgemeester vindt dat gedogen leidt tot verloedering. Dat is onzin. Gedogen – wij noemen het liever de menselijke maat – draagt juist bij aan een groter gevoel van rechtvaardigheid. Niet alleen kan het niet opportuun zijn om een regel te handhaven in een specifiek geval, het kan ook zo zijn dat er een onderliggend, en veel zwaarwegender belang in het spel is.

Hoewel de kritiek op gedogen niet nieuw is, is de intensiteit waarmee kritiek wordt geleverd dat wel. Voorstanders van het gedoogbeleid en andere vormen van gedogen krijgen het verwijt misstanden niet te zien en hun ogen te sluiten voor allerlei vormen van overlast. Drugsrunners en drugstoeristen die in de grensstreken de leefbaarheid aantasten zijn zogenaamd de schuld van gedogende 'slapjanussen'.

Het is te betreuren dat we gedogen zijn gaan zien als een 'alles moet kunnen'-mentaliteit. Dat is namelijk niet de essentie van gedogen. Toen in 1976 het gedoogbeleid werd ingevoerd was dat niet omdat er een juridische basis voor weggijken werd gezocht. Het was omdat het gebruik van marihuana geen enkele aanleiding gaf om de vrolijke hippies lastig te vallen met de sterke arm van de wet. Er was namelijk geen sprake van overlast.

Soepel omgaan met de regels heeft een slechte naam gekregen door de overlast die in de marge van de gedoogcultuur in de jaren '90 explosief toenam. Flexibiliteit is passé, en iedereen heeft zich aan de wet te houden, is nu het adagium. Het veiligheidsstreven heeft gedogen onterecht de schuld van alle overlast gegeven. Wat overbleef was een 'regels-zijn-regels'-mentaliteit.

Maar zinnige regels kunnen als het toppunt van onrechtvaardigheid beleefd worden wanneer er geen rekening wordt gehouden met bijkomende omstandigheden. In de warme zomer van 2009 ontstond in Amsterdam een rel toen stadsdeelvoorzitter Els Iping horecaondernemers begon te beboeten toen op hun terrassen mensen staand een colaatje dronken. Staand drinken mag niet volgens de Amsterdamse regels. Die regel is ooit ingesteld om overlast te voorkomen. In de handhavingpraktijk werd die bewuste zomer echter alleen gekeken naar de letter van de wet, en niet naar de specifieke situatie en werd er niet naar gekeken of er wel echt sprake was van overlast. Ondernemers die gesnapt werden kregen eerst een waarschuwing en daarna een boete. Of er nou overlast was of niet.

Te strenge handhaving, en te weinig speelruimte voor het toepassen van de menselijke maat in regels leidt onherroepelijk tot een gevoel van onvrijheid.

Of er sprake is van overlast kan per situatie verschillen. Als regels boven mensen gesteld worden tast dat altijd het gevoel van vrijheid aan. Een rechtvaardige samenleving gedooft juist wél, en waakt daarmee voor de vrijheid van haar burgers.

Hoewel gedogen dus alles behalve de 'alles moet kunnen' mentaliteit behelst hoor je ons ook niet zeggen dat er helemaal geen regels nodig zijn. Sterker nog, regels zijn in handen van professionals vaak een nuttig

gereedschap om misstanden te bestrijden, om de orde te handhaven en om te streven naar een rechtvaardige samenleving die in balans is.

Maar als het even te veel lijkt te worden buitelen politici over elkaar heen om elkaar de schuld te geven van 'betutteling'. 'Jij lijdt aan bemoeizucht, u wil ingrijpen in het leven van burgers!' Geen onderwerp in de politiek dat zo pregnant is als het bedenken, maken en vervolgens weer afschaffen van regels.

Maar waar ligt nou precies het probleem met regels? Zijn er teveel regels, of moeten we ze alleen met een korreltje zout nemen? In beginsel is er helemaal niet zoveel mis met regels. Regels zijn nodig om de maatschappij een beetje ordelijk in te richten. Zonder regels geen gereedschap om problemen aan te pakken, en zonder gereedschap alleen maar chaos. Dankbare dingen dus, die regels! Maar we moeten accepteren dat niet alle aspecten van het dagelijks leven door de overheid geregeld kunnen worden. Geen enkele overheid is almachtig in het bestrijden van overlast en moet zeker niet doen alsof. De overheid moet juist erkennen dat zij ook haar beperkingen kent.

Regels zijn niet erg, maar zeker ook geen wondermiddel. En dan is er ook nog zoiets als handhaving. Sommige regels komen maar heel soms goed van pas. Als de overheid die regel echter te pas en te onpas handhaaft verdampt het begrip voor de regel en klinkt de roep om zo'n regel af te schaffen.

Betekent dit dan toch dat we eigenlijk zoveel mogelijk regels moeten houden, maar gewoon niet teveel handhaven? Natuurlijk niet, dat zou een verkeerd signaal zijn en zorgen voor minder rechtszekerheid. Ook als burger is het belangrijk om te weten waar je aan toe bent. Bovendien vergen al die regels die dan 'gedoogd' zouden moeten worden nogal veel van het beoordelingsvermogen van handhavers. Gedogen is iets voor

specifieke situaties. Gedogen is de uitzondering die de regel doet standhouden.

Het met een menselijke maat toepassen van regels – ‘gedogen’ zo u wilt – moet wat ons betreft dus onderdeel blijven uitmaken van het standaardrepertoire van elke handhaver. Regels moeten niet boven mensen worden gesteld. Een regels-zijn-regels mentaliteit getuigt niet van veel gezond verstand over hoe een complexe samenleving functioneert. De opvatting degradeert handhavers bovendien tot machines en zorgt voor een gevoel van onrechtvaardigheid.

Maar alleen de menselijke maat is natuurlijk niet genoeg. Natuurlijk, regels waar niemand iets aan heeft moeten geschrapt worden. Dat lijkt een open deur, maar de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), waar de meeste regels over de openbare ruimte in zijn vastgelegd, stikt bijvoorbeeld van de nutteloze regels “om misstanden te voorkomen.”

Misstanden op zichzelf is echter een ingewikkeld begrip. Want hoe definiëren we wat misstanden zijn? De één vindt een beetje geluid van een terras geen probleem, maar wie er recht boven woont en ’s ochtends om 06:00 voor dag en dauw op moet denkt daar anders over. Je zou misstanden dus kunnen definiëren als situaties waarin een verkeerde balans is tussen twee tegenstrijdige belangen (gezellig borrelen en rustig slapen).

Maar we moeten in ons streven naar een leefbaar Amsterdam niet doorslaan in onzin en regels bedenken die noch de openbare orde noch de inwoners van Amsterdam een dienst bewijzen. Een verbod op het plaatsen van een bloemetje bij een herdenkingsvoorwerp is nuttig noch noodzakelijk. Want wie had er ook alweer voordeel bij het zo’n geen-bloemetje-plaatsen-verbod? Vergelijkbare onzinnige regels uit de APV die

de overheid onacceptabel veel invloed geeft op het doen en laten van Amsterdammers kunnen er wat ons betreft uit.

Daarom presenteren wij u hierbij *Schrappen! Regel het even*. Een korte waarschuwing moet ons voor het verder lezen nog wel van het hart. Voor wie geen idee had welke idiote regels de stad allemaal heeft kan het een schokkende ontdekkingstocht door de diepste krochten van regelzucht zijn. U bent gewaarschuwd...

- HOOFDSTUK II -

Orde en veiligheid

Zonder openbare orde en veiligheid zou de stad een grote chaos worden. Prima dus dat er regels zijn om alles in goede banen te leiden. Britse toeristen die zich *en masse* staan te vergapen op de Wallen kunnen door de politie door middel van een zogenaamd 'strekking bevel' in een andere richting gedirigeerd worden. Het is prettig dat onze mannen en vrouwen in blauw ook een juridische basis hebben voor de mededeling dat we ergens weg moeten.

Over het algemeen hebben we het getroffen met onze politiemacht. In tegenstelling tot andere plekken in de wereld dragen die van ons geen tazers, en doen ze voorzichtig met de pepperspray. Mocht je het 'strekking bevel' niet opvolgen, dan is het ergste wat je kunt overkomen een duw in de goede richting. De burgemeester van Amsterdam die aan het hoofd van het politiekorps staat is overigens ook bevoegd je een strekking bevel te geven. Als jij voor z'n deur staat te lanterfant kan hij daar dus wat aan doen – ideaal!

Iedereen die ervan houdt groepen mensen zonder aantoonbaar nut rond te dirigeren kunnen we dan ook van harte aanraden burgemeester van Amsterdam te worden. In de spaarzame vrije uren tussen het belangrijker werk, het openen van symposia en het overleg met de korpsbeheerder en de officier van justitie kun je dan je hart ophalen. Mensen genoeg in Amsterdam, dus de lol kan niet op.

Toch zijn lang niet alle regels in de verordening zo interessant. In tegenstelling tot de regel die de burgemeester in staat stelt je een beetje

doelloos rond te laten struinen zijn er ook regels die lang niet zo nuttig zijn – of op zijn minst een beetje grappig.

Drugs

Drugsgebruik en Amsterdam, twee handen op een buik. Dat is in ieder geval hoe veel toeristen (en FOX News talkshow presentator Bill O'Reilly) Amsterdam zien. Als een plaats waar alles kan, maar dan vooral veel drinken, blowen, paddo's eten en in de gracht springen. Dat Amsterdammers zelf over het algemeen veel nuchterder zijn doet aan dat beeld niet zoveel af. Dat drugsgebruik in de Verenigde Staten ruim twee keer hoger ligt dan in Nederland ook niet, maar dat kan met de nuchterheid van onze vrienden aan de andere kant van de plas te maken hebben.

Toch is de verordening die de gemeente heeft vastgesteld op het gebied van orde en veiligheid allerminst een schriftelijke oefening in anarchie. In Amsterdam is het namelijk absoluut verboden harddrugs of hulpmiddelen voor gebruik van harddrugs te gebruiken of openlijk voorhanden te hebben. Net als in de rest van Nederland overigens. Dat staat gewoon in de straf- en Opiumwet. Amsterdam heeft dus een overbodige regel. Lid 1. van artikel 2.7 (openlijk gebruik en handel) is net zo nuttig als gras planten in de Arena: verspilde moeite. Zei iemand schrappen?

Niet zo positieve discriminatie

Je mag niet discrimineren, zegt artikel 1 van de Grondwet. Terecht natuurlijk, maar in Amsterdam doen we er een schepje bovenop. Elk openbaar en voor het publiek toegankelijk gebouw waar discriminatie heeft plaatsgevonden op grond van ras, geslacht, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook kan door de burgemeester gesloten worden. Pas op dus met je foute grappen in de Openbare Bibliotheek, voor je het weet sta je

samen met honderden andere boekenliefhebbers op straat en staan wij niet voor de gevolgen in. Fanatieke boekenwormen zijn over het algemeen razend pacifistisch, tenzij ze verstoken worden van hun schriftelijk genot.

Sluiting van een gebouw nadat discriminatie heeft plaatsgevonden – dat klinkt als gerechtigheid. Maar zoals zo vaak gaat de *goedbedoelijerij* aan alles wat er praktisch tegenin te brengen is voorbij. Op het stadhuis zelf kunnen ze namelijk wel inpakken. Als ze de regel zelf serieus nemen tenminste.

Met een indrukwekkend emplooi van positieve discriminatie heeft de afdeling personeelsbeleid van de gemeente hard zijn best gedaan de quota's die de politiek aan hen heeft opgelegd proberen te halen. Er moeten zoveel procent vrouwen, minderheden en andere 'bijzondere' groepen in topfuncties of op de werkvloer aan het werk zijn. Positieve discriminatie is daarbij een van de meest effectieve manieren om de diversiteitquota te halen. Bij gelijke geschiktheid kiezen we niet voor de roomblanke man, maar voor de chocoladebruine vrouw.

Je kunt van dit streven van alles denken, maar dat positieve discriminatie ook een vorm van discriminatie is lijkt ons een open deur. En volgens de gemeentelijke verordening mag dat niet. Een potdicht stadhuis zien we nog niet zo snel gebeuren, hoewel het voor een weekje wellicht een interessant experiment zou zijn.

Onderdeel 1c. van artikel 2.10 (sluiting gebouw) in de gemeentelijke verordening die sluiting van de discriminatiebroedplaatsen verordonneert is een dode letter en kan worden geschrapt. De deur van de Stopera blijft open, een foute grap moet je kunnen maken in de bibliotheek en we hebben het namelijk nog niet eens gehad over de problemen die het gaat opleveren voor het gemeentelijke zwembad. Of sta jij soms liever tot in de lengte der

dagen met tientallen willekeurige vreemden jezelf bloot te geven in een gemeenschappelijke kleedruimte?

Getikt

Er zijn momenten waarop we ons slecht voelen. Het leven zit even niet mee, het lukt maar niet in de liefde en op het werk is ook alles fantastisch. Wat is er op zo'n moment dan lekkerder dan een compliment krijgen? Niets nee. Een compliment beurt je op en maakt het leven een beetje zonniger (al is het maar voor een minuutje of twee).

Maar complimentjes zijn schaars en niet overal zomaar voor handen. Je kunt nog zo je best hebben gedaan op je outfit, als de kroeg leeg is sta je gewoon te wachten tot je een ons weegt. Je hebt bovendien niet de hele dag de tijd om door Amsterdam te wandelen tot het moment daar is dat iets of iemand besluit iets te zeggen over je nieuwe schoenen. Dat is veel te tijdrovend.

Voor instant-complimentjes is het dus veel beter om even naar de Burgwallen Oude Zijde te gaan. De Wallen inderdaad, waar al die dronken Britse toeristen, fotograferende Japanners en blowende jongeren uit alle windstreken van Europa rondhangen. Verwacht van deze categorie geen complimentjes. Tussen al deze vakantievierders vind je echter precies wat je zoekt. Meisjes, straten vol meisjes, die maar *één* ding willen. Naar jou kloppen en tikken.

Maar ziet oom agent deze exercitie, dan is het snel afgelopen met de pret. De gemeentelijke zedenmeesters hebben namelijk bedacht dat het niet is toegestaan 'klanten te werven voor prostitutie' (als jij dacht dat het kloppen van de raammeisjes was omdat ze je zo'n bink vinden is dit het moment waarop je erachter gaat komen van niet). Kloppen, tikken, flirten of zelfs

maar schaars gekleed zijn is niet toegestaan in Amsterdam. Volgens lid 2. van Artikel 2.12 (werven van klanten voor prostitutie) is het verboden vanuit een gebouw of vanuit de toegang naar een gebouw klanten die zich op straat bevinden te werven voor prostitutie. Volgens onderdeel 4. van hetzelfde artikel mag een prostituee een passant bovendien niet 'hinderlijk bejegenen', zich opdringen of zich 'ongekleed of vrijwel ongekleed achter het raam, in de toegang tot een raamprostitutiebedrijf, of op de weg op te houden'. In tegenstelling tot elke andere ondernemer in Amsterdam moet de hardwerkende zelfstandige maar afwachten tot iemand naar haar toekomt. Als we de letter van de wet zouden handhaven in Amsterdam is een beetje reclame maken of een wervende boodschap uitdragen er niet bij. Duizenden mannen zouden voor het gluren naar meisjes in ondergoed weer veroordeeld zijn tot de lokale hockeyclub. Dat kunnen we ons niet laten gebeuren.

De stad die prostitutie toestaat (en stiekem trots is op haar tolerante imago) moet niet tegelijk ook zedenmeester willen spelen. Wat ons betreft wordt er geklopt en getikt dat het een lieve lust is en mogen de meisjes op een warme dag best een laagje uitdoen. Wie zijn wij immers om de broodnodige reclame die bij vrij ondernemerschap hoort te verbieden?

Gratis seks

Nu we het toch over prostituees en hun dienstverlening hebben: wij begrijpen best dat niet iedereen het zich kan veroorloven op de wallen gezien te worden. Als je al aan de spiedende blik van je eega bent weten te ontsnappen zul je net zien dat je de pech hebt een schoonbroer te hebben die achter één van de vele gemeentelijke camera's zit.

Zolang vreemdgaan niet bij wet verboden is zul je ons er in ieder geval niet over horen. Je moet lekker zelf weten wat je doet als je vrouw naar de boekenclub is en je nageslacht op de ballet- en hockeyclub.

Maar stel dat je ervoor kiest de Wallen te ontwijken en gebruik te maken van de dichtstbijzijnde tippelzone dan ben je in ieder geval voordelig uit.

Volgens artikel 2.14 (aanwijzen tippelzone) mag de burgemeester een tippelzone aanwijzen. Op die wegen mag je 'zaken doen' met een daarvoor beschikbare prostituee. Daarbuiten natuurlijk niet, dat staat in artikel 2.13 (verbodsbepalingen prostituanten). Het college van burgemeester en wethouders mag overigens bepalen hoeveel prostituees er maximaal tegelijk werkzaam zijn op een tippelzone. Wij zijn reuze benieuwd hoe het er in die vergaderingen aan toegaat.

Waar een tippelzone in verschilt ten opzichte van een prostitutiebedrijf is de mate van zelfstandigheid van de ondernemer. Op een tippelzone is een prostituee namelijk helemaal op zichzelf aangewezen. Dat bepaalt tenminste artikel 2.16 (ondersteuning prostitutie tippelzone). Zo mag een prostituee niet worden bijgestaan of worden ondersteund. Ook mag ze door niemand alcoholhoudende drank, drugs of verdovende middelen aangeboden worden.

Tot dusver klinkt dat logisch. Het is tenslotte ook in je eigen belang niet met een laveloos kadaver opgezadeld te worden. Vreemd is alleen wel dat het ook verboden is een prostituee geld aan te bieden. Hoe je dan wel voor de verleende diensten moet betalen is ons niet geheel duidelijk. Misschien accepteert ze wel creditcards, of kun je het per acceptgiro overmaken. Zolang 'het overhandigen van geld' niet geschrapt wordt uit lid 2. van artikel 2.16 zit er voor iedereen die de letter van de wet eerbiedigt niets anders op dan het uitdelen van schriftelijke schuldbekentenissen. Maar

vraag haar niet of ze betaling *in natura* accepteert. Die grap is gewoon te oud.

“Zeg, nozem, wat doe je daar?”

Bij gebrek aan Amerikaanse *supermalls* in Nederland is de meest beoefende activiteit van jongeren tussen de 12 en 18 jaar uit de Verenigde Staten nog niet echt overgewaaid. Wij denken echter dat het slechts een kwestie van tijd is voordat ook Nederland met het fenomeen heeft kennis gemaakt. Rondhangen in *the mall* is dé bezigheid van puberende jongeren uit provinciesteden van het land waar alles mogelijk is, of waar je er in ieder geval over mag dromen.

In Amsterdam zou het rondhangen in een dergelijke *supermall* (Nederlands: winkelcentrum) echter illegaal zijn. Ook het leunen tegen een deur, raam of vensterbank van een huis dat niet van jou is mag niet in Amsterdam, tenzij je daar een redelijk doel voor hebt. In artikel 2.18 (hinderlijk gedrag in of bij gebouwen) bepaalt de gemeente dat iedereen die zich ‘zonder redelijk doel’ ophoudt in voor het publiek toegankelijke gebouwen, zoals onder andere winkelcentra, in overtreding is. Dit verbod geldt overigens ook voor een portiek, portaal, telefooncel¹ en een parkeergarage of een soortgelijke voor het publiek toegankelijke ruimte. Het roept beelden op van oom agent die (met bijpassende maar hevig meebewegende) snor op nozemjacht is. “Zeg nozem, wat doe jij daar? Gaat heen, schoelje, en doe nuttige dingen!”

Van ons hoeft echter niet het hele artikel op de schop. Er staat ook in dat je geen overlast mag veroorzaken en dat vinden we een buitengewoon nuttige

¹ Voor diegenen die na de commercialisering van de mobiele telefoon geboren zijn: een telefooncel is een soort lift die midden op straat staat, maar niet omhoog of omlaag kan. In die ‘lift’ is een telefoon geïnstalleerd die vastzit aan een aantal kabels en een beetje lijkt op de exemplaren die je misschien weleens in een museum hebt gezien. De belkosten werden betaald met een soort primitieve simkaart (prepaid). Dat noemden we een ‘telefoonkaart’.

regel. Waarom je op zondagmiddag niet een beetje doelloos door het winkelcentrum mag slenteren, of wat ons betreft stationair rond een bankje mag staan weten we alleen niet. Met overlast kan het niet te maken hebben, want als je niet in het winkelcentrum mag zijn, dan ga je toch naar de speeltuin of het afdakje voor de snackbar? Bovendien staat overlast al duidelijk beschreven in dezelfde regels. De woorden 'op voor anderen kennelijk hinderlijke wijze' winden er geen doekjes om. Regels die het rondhangen niet bestrijden maar alleen verplaatsen helpen nergens tegen en horen dan ook niet thuis in de APV.

Weg met de 'niet-leunen-regel', lid 1a., en de woorden 'zonder redelijk doel' van lid 1b. en 2 uit artikel 2.18. In Amsterdam bepalen we zelf wel waar we ons vervelen.

Twee keer is scheepsrecht

Spelen om geld mag in Nederland alleen in casino's of gokhallen met een vergunning. De meeste daarvan zijn overigens in handen van de overheid. En omdat ze zo lucratief zijn maken ze er dan ook uitbundig reclame voor. Holland Casino blijft immers een leuke gelegenheid om de staatskas te spekken.

Maar jij vind dat je al genoeg belasting betaalt, dus speel je op straat. Samen met de buurman buit jij op verschillende feestdagen een vrij succesvol straatcasino uit. Met name op Koninginnedag is de zelf getekende blackjacktafel op de twee parkeervakken voor je deur een grote hit. Dat dit niet mag van de gemeente zal je niet verbazen. Ons trouwens ook niet, wij vinden het volkomen terecht. Net als aan alcohol- en drugsgebruik zijn aan gokken bepaalde regels gesteld. Bovendien kan zo'n openluchtcasino (met alle hoogoplopende emoties die daarbij horen) tot veel geluidsoverlast leiden en dat is voor niemand leuk. Groot gelijk dus dat de burgemeester je

kan verbieden op straat te spelen. We vragen ons alleen af waarom hij dat tot twee keer toe moet doen.

In lid 1b. van artikel 2.19 (spelen om geld op de weg) wordt onomwonden bepaald dat het verboden is 'op of aan de weg met kaarten, geld, dobbelstenen of andere voorwerpen om geld te spelen of deze activiteiten te ondersteunen'. Bij de eerste overtreding kun je dus lekker blijven zitten totdat de burgemeester een tweede poging doet je te bewegen ergens anders heen te gaan en je commerciële activiteiten te staken.

Het voelt goed om een keertje strenger te zijn dan de burgemeester. In onderdeel 2 van artikel 2.19 staat dat 'degene die het verbod binnen een jaar twee keer overtreedt' verplicht is onmiddellijk weg te wezen en niet meer terug te komen als de burgemeester 'hem een daartoe strekkend bevel heeft gegeven'. Eén overtreding is volgens ons reden genoeg om iemand weg te sturen.

Pst! Fiets kopen?

Toegegeven, enige sympathie kunnen we wel opbrengen voor de volgende regel. Je mag volgens artikel 2.22 op straat geen fietsen of onderdelen van fietsen verkopen. Een groot gevoel van rechtvaardigheid maakte zich van ons meester bij het lezen van deze regel. Als onze vermoedens kloppen is elke fiets die ooit van ons is gestolen namelijk op straat doorverkocht aan een willekeurige persoon die een briefje van twintig op zak had.

Maar hoe sympathiek ook, de regels voor het niet doorverkopen van fietsen zijn erg overbodig. Allereerst valt heling onder het wetboek van strafrecht en moet je in Amsterdam zo ongeveer overal een vergunning voor hebben wil je het op straat verkopen. Ben jij een kei in schoenpoetsen? Zonder vergunning kun je niet aan de slag met je poetssetje.

Het zou ons dus hoogstens verbazen als het verkopen van een fiets zonder artikel 2.22 wel gewoon zou zijn toegestaan. Toch stellen we niet voor de regel te schrappen. Gewoon, omdat hij goed voelt. Voor al die Amsterdammers die ooit op brute wijze van hun fiets zijn beroofd en in de regen naar huis hebben moeten lopen is er toch nog een beetje rechtvaardigheid.

Zachte klanken en vrolijke deuntjes

Zonder vergunning is het knap lastig om op de openbare weg een beroep uit te oefenen, maar er zijn een paar uitzonderingen.

Al die jaren dat je ouders je naar vioolles sleepten zonder dat je daar zin in had en de verplichte panfluitcursussen die je van je tirannieke oma moest voeren omdat ze zeker wist dat je "net zo muziekaal bent als Jan Smit": ze zijn ergens goed voor geweest! In Amsterdam kun je met je talent de straat op. We hebben ons laten vertellen dat straatartiesten – mits ze een beetje kunnen jammen – kilo's muntgeld binnenhalen.

Aan elk succes zit echter een keerzijde. Zo is elk toptalent met een draaiorgel of versterkt muziekinstrument uitgesloten van deelname aan het plezier dat vergunningloos optreden heet. Diverse slaginstrumenten zoals trommels en bongo's mogen ook niet gebruikt worden in openluchttheater Vondelpark. Tussen 23:00 en 09:00 is het dan weer uit met de pret voor openluchtartiesten: slaap is soms ook nodig.

Deze beperkingen zijn nog vrij verdedigbaar. Wij snappen dat Job Cohen er niet van gediend is als een troep uitgelaten jongeren met drumstel, elektrische gitaren en een versterkt keyboard voor zijn deur gaat staan – dat zijn wij ook niet. We snappen zelfs dat de lokale *Big Band* geweerd

wordt uit het straatbeeld door te bepalen dat maximaal zes personen deel mogen nemen aan een straatoptreden.

Maar zo'n groepje Peruaanse panfluitvirtuozen, of een gitaargenie die de zomer uit zijn (akoestische) instrument weet te tokkelen, die vrolijk een mooie lentedag op met zachte klanken en speelse melodieën. Het geluid is bovendien niet zo hard dat het hinderlijke proporties aanneemt. Wat ons betreft staan ze dus lekker een halve dag te spelen en krijgen ze loon naar werken.

Maar de gemeente denkt daar anders over. Spelen mogen ze, maar langer dan een half uur zal het niet duren. Nog los van de vraag hoe dit gehandhaafd wordt is het ronduit absurd om zelfs regels te maken voor de duur van een optreden. Waarom zouden we? Mag een straatartiest niet, als aan al die andere voorwaarden is voldaan, een mooie namiddag op dezelfde plek blijven staan? Wij denken dat het een mooie stimulans kan zijn voor de straatmuzikant om zijn repertoire uit te breiden, naast de standaard 'Love theme' van de film 'the Godfather.' En dat handhavingsteam dat deze regel in de gaten moet houden, rukt dat bij het ontdekken van een straatoptreden met stopwatch uit om in de gaten te houden of de 30-minuten regel niet wordt overtreden? Als we straatmuzikanten al zouden willen dwarsbomen is dat wel een hele dure oplossing. Bepaling c. van artikel 2.49 (uitoefenen beroep op de weg) kan verwezen worden naar de prullenbak. Voor de eerder genoemde voorwaarden is nog wat te zeggen, voor de 30-minuten regel niet. Wij zitten er niet zo mee als je op een zonnige dag met je gitaar een beetje lekker binnenloopt. Blijf vooral lekker spelen, we zien je wel weer bij de gemeentelijke belasting...

- HOOFDSTUK III -

Exploitatie van bedrijven

Vrij ondernemerschap is een groot goed, ook in Amsterdam. Van een 'laat maar waaien beleid' komen echter ongelukken. Daarom zijn er heldere regels opgesteld waaraan ondernemers moeten voldoen. In de meeste gevallen moeten ze bijvoorbeeld een vergunning hebben. Om zo'n vergunning te krijgen moeten ze bovendien aan een aantal voorwaarden voldoen. In het hoofdstuk 'Exploitatie van bedrijven' van de APV staan de eisen en voorwaarden waaraan vergunningaanvragers en -houders van horeca, seksbedrijven en gokhallen aan moeten voldoen.

Eigenaars van deze bedrijven worden strenger beoordeeld dan andere ondernemers. Zo mogen ze niet uit de ouderlijke macht zijn ontzet, krijgt iemand die onder curatele staat geen vergunning en is enige blijk van 'slecht levensgedrag' voldoende grond om iemand een vergunning te weigeren. Boeven kunnen dus beter een bloemenkraam of schoenenwinkel beginnen.

De bepalingen in de APV ondersteunen de wet Bevordering Integriteit Beoordeling door het Openbaar Bestuur (BIBOB). Met deze wet kan het college van Burgemeester en Wethouders vergunningaanvragers en ondernemers beoordelen en bijvoorbeeld hun hele financiële handel en wandel tegen het licht houden. Als dan blijkt dat er niets is aan te merken op de levensloop van de vergunningvrager staat niets een ondernemer meer in de weg, maar als er bewijzen worden gevonden van 'slecht levensgedrag' kan een ondernemer zich niet vestigen.

De wet BIBOB is bedoeld om types als Don Corleone en Tony Montana buiten de deur te houden. Want los van alle romantiek die later in films aan

de roemruchte Siciliaanse maffiafamilie en Cubaanse bootvluchtelingen is toegedicht is het hebben van één of meer listige ondernemers in je stad niet zo voordelig.

Het hoofdstuk over de exploitatie van bedrijven staat vol met nuttige voorwaarden en bepalingen om onbetrouwbare en ongere types buiten de deur te houden. Ook de belangen van werknemers worden in de verordening benoemd en beschermd.

Een aantal regels is echter nuttig noch nodig. In augustus van 2009 vocht de stadsdeelvoorzitter in Amsterdam Centrum een oneerlijke strijd tegen de publieke opinie over het beboeten van horecaondernemers. Op de Amsterdamse terrassen mag je niet staand drinken, en het stadsdeel deed naar de mening van veel recreërende Amsterdammers net even iets te goed haar best deze regel te handhaven.

Maar er zijn ook regels over verplichte sluitingstijden voor horecazaken. De gemeente bepaalt bovendien tot op de maand nauwkeurig wanneer een ondernemer zijn of haar terras buiten mag hebben staan. Dat de stad goede voorwaarden voor ondernemerschap formuleert is te begrijpen, dat ze op de stoel van de ondernemer gaat zitten niet.

De overheid en kinderbedtijd

De overheid heeft het beste met je voor, zegt de overheid. Daarom zijn er regels om onder meer de veiligheid te garanderen. Wat de overheid met jou kinderbedtijd heeft te maken is ons echter volstrekt niet duidelijk. Toch heeft Amsterdam, net als veel andere steden in Nederland, regels voor sluitingstijden van de horeca.

Bedtijdbepalingen horen niet bij een wereldstad als Amsterdam. Zelfs Groningen en Nijmegen hebben vrije sluitingstijden. Daar bepaalt een

ondernemer zelf wanneer zijn zaak dicht gaat en blijft de burgemeester ver weg van de stoel van de ondernemers.

Er is nog een argument voor vrije sluitingstijden. Als iedereen tegelijk op straat staat levert dat vaak veel herrie en overlast op dat soms gepaard gaat met vechtpartijen. Als er geen vaste sluitingstijden zijn zullen mensen veel geleidelijker aan op straat komen te staan en is de overlast niet alleen veel minder, maar ook beter verspreid waardoor vechtpartijen kunnen worden voorkomen. Daarnaast bevordert een bruisend nachtleven met vrije sluitingstijden het beeld van Amsterdam als culturele hoofdstad in Europa.

Toch bepaalt in Amsterdam de burgemeester volgens artikel 3.8 (exploitatie van een horecabedrijf) bij elke vergunningaanvraag van een kroeg of café of de bewuste alcoholverstrekkende onderneming een dag- avond- of nachtzaak is. Voor dag- avond- en nacht zaken zijn in artikel 3.12 (openingstijden alcoholverstrekkende bedrijven) verschillende opening- en sluitingstijden bepaald. Dagzaken mogen al tot 07:00 open, maar moeten doordeweeks om 01:00 dicht en in het weekend om 03:00. Avond- en nacht zaken mogen om 09:00 open, waarbij avondzaken doordeweeks tot 03:00 open mogen zijn en in het weekend tot 04:00, terwijl nacht zaken in beide gevallen een uurtje langer open mogen blijven.

Horecaondernemingen die geen alcohol schenken staan los van deze regels. Zij hoeven niet als dag- avond- of nachtzaak worden aangemerkt, en mogen volgens artikel 3.13 (openingstijden alcoholvrije bedrijven) al vanaf 07:00 geopend zijn. Als ze in het stadsdeel Centrum liggen mogen ze doordeweeks tot 03:00 en in het weekeinde tot 04:00 open blijven, buiten het stadsdeel Centrum is dat tot respectievelijk 01:00 en 03:00 uur.

Oorspronkelijk zijn al deze regels over opening- en sluitingstijden gemaakt om overlast terug te dringen. Soms werkt dit. Er zijn ook regels voor de

openingstijden van terrassen en na 01:00 op doordeweekse dagen en 02:00 in het weekend moet het stil zijn buiten. Zo blijft er balans tussen de belangen van de horeca en die van de bewoners die te maken hebben met geluidsoverlast.

Maar horecabezoekers die binnen zijn geven geen geluidsoverlast. Daarvoor zijn de regels voor het isoleren van horecabedrijven (die onder landelijke richtlijnen vallen) veel te streng. Op de vraag waarom de binnen borrelende bezoekers alsnog op door de gemeente bepaalde tijden naar huis moeten is geen zinnig antwoord te geven. Alsof dat nog niet vreemd genoeg is mag de burgemeester volgens artikel 3.15 (afwijkende openingstijden) de sluitingstijden nog verder beperken als dat in het belang van de openbare orde en het woon- en leefklimaat is.

Wat de burgemeester ook mag doen volgens onderdeel 2. van hetzelfde artikel 3.15 is gebieden aanwijzen waar de openingstijden maximaal met twee uur wordt verlengd. Dat betekent dat bedrijven, ongeacht of zij een dag- avond- of nachtzaak zijn 22 van de 24 uur open kunnen zijn. Wat er precies tegen algehele vrije sluitingstijden is wordt steeds onduidelijker, zeker als we constateren dat met gebruik van onderdeel 3. van 3.15 de openingstijden ook incidenteel verruimd kunnen worden, al is dit gebonden aan een maximum van vijf keer per horecabedrijf per jaar.

Daarnaast kunnen we ons afvragen of omwonenden van een uitgaansgebied als de Leidsedwardsstraat, na 5 uur 's nachts opeens wel denken dat het 'nou wel écht welletjes is.' Overlast is net zo vervelend om 01:00 's nachts als om 05:00 's nachts. Het bestrijden van overlast moet centraal staan, maar daar heeft een sluitingstijd dan weer niets mee van doen.

Wij zien helemaal niets in een gemeente die ondernemertje speelt en willen daarom dat alle regels met betrekking tot de sluitingstijden van

horecaondernemingen worden geschrapt. Alleen de regel die gaat over de maximale openingstijd van een terras heeft zijn nut bewezen en kan worden behouden.

Artikel 3.8, 3.12, 3.13 en 3.15 hebben zelf hun langste tijd gehad. Als de gemeente en haar handhavers ervoor zorgen dat er geen overlast is kun je zelf bepalen hoe laat je gaat slapen. Kinderbedtijd is geen taak van de overheid.

Als het koud is mag je niet naar buiten

Als het koud is mag niet buiten borrelen. Althans, als het aan de gemeente ligt.

Zelf zijn we er niet zo van, op een terras hangen als het bitterkoud is. Maar we kennen liefhebbers die nog bij temperaturen van om en nabij de -10° Celsius zich in dekens wikkelen om maar buiten van hun Glühwein te genieten. Daarnaast is het buitenterras een stuk aantrekkelijker geworden sinds het rookverbod. Argumenten als 'echte echte bikkels zitten niet binnen' en 'dat hoort nou eenmaal bij de échte Glühweinbeleving' zijn ons welbekend. Vooral om de veelgehoorde uitspraak dat echte bikkels gewoon buiten blijven hebben we hartelijk gegniffeld als deze weer gebezigd werd vanuit de binnenste lagen van een grote kluwen warme dekens.

Toch zijn we vrij liberaal op dit punt en hebben wij een beetje wat we zelf noemen de 'dat moet iedereen lekker zelf weten' mentaliteit. Wat je in de vrije tijd doet gaat ons betrekkelijk weinig aan en liefhebbers van een fikse verkoudheid met dito loopneus overtuig je toch niet door ze verplicht binnen te laten zitten. Integendeel, die volhardt je alleen maar in hun overtuiging dat ze, nu ze eenmaal buiten op een terras te hebben gebivakkeerd, ook wel naar de Noordpool kunnen. Desgevraagd geven

durven sommigen zelfs te beweren het “zelf nog het meest jammer te vinden” zo weinig tijd te hebben voor een dergelijke onderneming en dat als ze die tijd wel hadden ze “eerder vandaag nog dan morgen zouden zijn vertrokken”.

Dat de gemeente Amsterdam niet zo lichtzinnig denkt over buiten zitten tijdens de kerstvakantie blijkt wel uit artikel 3.19 (terrasseizoen) van de verordening.

Op onze beurt vragen wij ons weer af waarom de burgemeester moet bepalen wat een ondernemer zelf ook kan. Zolang de barman de straffe verhalen die uit de stofcocon op zijn terras nog aankan en de liters Glühwein die achterover worden geslagen nog voor enige omzet zorgen, waarom zou de gemeente dan zeggen dat iets wel of niet mag? Dat de herrie die opstijgt van een terras in de winter luider zou zijn dan in de zomer lijkt ons ook een onwaarschijnlijk verhaal.

Weg dus met artikel 3.19. De burgemeester kan dan wel met een beroep op lid 2. van het gewraakte artikel stadsdelen excuseren van dit verbod, er is in de eerste plaats überhaupt geen verbod nodig. Midden in december buiten borrelen, al dan niet gewikkeld in een indrukwekkende hoeveelheid isolerend materiaal, moet iedereen lekker zelf weten – maar afraden doen we het je wel.

Staan op een terras

In Amsterdam mag je niet staan op een terras. De regel werd in 2009 hét symbool van alles wat het stadsdeel Centrum verkeerd deed. Betutteling was het. Een draak van een regel, Amsterdam onwaardig.

Eerlijk is eerlijk, het is inderdaad een belachelijke regel. En zoals met alle belachelijke regels is er eigenlijk maar één remedie: schrappen.

En hoewel het schrappen van deze regel veel voldoening kan geven, biedt het ons geen afdoende uitleg over de oorsprong van het sta-verbod. Volgens de overleveringen is het sta-verbod uit artikel 3.21 (gebruik terras) ooit ingevoerd na problemen met overlast van uitwaaiierende cafébezoekers op Het Spui. Lid b. van het gewraakte artikel bepaalt namelijk dat het verboden is dranken of eetwaren voor directe consumptie te verstrekken 'aan degenen die geen gebruik maken van de op dat terras aanwezige zitplaatsen'.

Met de regel werd een grond geschapen waardoor ingrijpen mogelijk werd gemaakt bij (geluid)overlast rondom terrassen, maar echt gewerkt heeft hij nooit. In de handhavingpraktijk van afgelopen zomer werd er bovendien niet meer gelet op overlast, maar alleen op staande borrelaars. De regel functioneerde slecht.

Mensen die roken mogen gek genoeg wel staan bij een terras, net als mensen die helemaal niets consumeren. En hoewel het argument 'roken is pas echt lekker met een biertje' wat ons betreft in deze discussie geen gewicht heeft, is echte overlast beter tegen te gaan door eisen te stellen aan de maximale geluidssterkte gemeten vanaf de gevels van omliggende gebouwen, zoals nu ook al gebeurt bij evenementen die plaatsvinden in de open lucht.

Op het moment van schrijven wordt het sta-verbod al niet meer gehandhaafd en proberen politici elkaar af te troeven als eerste het voorstel in te dienen dat tot een definitief einde van de regel luidt. De moeder aller gekke regels konden we echter niet weglaten uit dit pamflet over onnodige, overbodige en volstrekt nutteloze regels. Het sta-verbod zoals verwoord in artikel 3.21 en gesneuveld als gevolg van de toenemende publieke en

politieke verantwoordigheid kan wellicht als voorbeeld dienen voor al die andere regels en verboden waar niemand iets aan heeft.

- HOOFDSTUK IV -

Gebruik openbare ruimte

Een van de vele opmerkelijke claims die over België de ronde doen luidt ongeveer als volgt: met een plank van tien meter kun je heel België doorkruisen, zonder de grond te raken. Met het ratificeren van het Schengen-verdrag is dit alleen nog maar makkelijker geworden, hoewel het vervoeren en gebruiken van een plank van tien meter die bovendien stevig genoeg is om overheen te lopen voor problemen kan zorgen.

We hebben de theorie niet op het waarheidsgehalte getest, maar het geeft aan dat België qua openbare ruimte een rotzooitje is. Wat je ook vindt van de gemeentelijke welstandscommissie, de commissie die nieuwe ontwerpen voor de openbare ruimte controleert, over het algemeen ziet Amsterdam er vrij goed uit. Uitzonderingen zoals de afzichtelijke stenen kolos *De Stopera* en het *P.C. Hoofthuis* laten we voor het gemak even buiten beschouwing.

Regels over de openbare ruimte gaan eigenlijk allemaal over wat je op de openbare weg plaatst of doet en die niet vallen onder 'orde en veiligheid'. Bepalingen met betrekking tot het plaatsen van kinderwagens, kruiwagens en soortgelijke kleine voertuigen zijn bijvoorbeeld onderdeel van de regelgeving voor het gebruik van de openbare ruimte.

Wat ook niet mag is vuurwerk gebruiken in de nabijheid van een instelling waar dieren verzorgd of opgevangen worden. Het hoofdstuk 'openbare ruimte' maakt het leven in Amsterdam voor ons allemaal een beetje prettiger. Dat is maar goed ook, de openbare ruimte is immers van ons allemaal. Daarom is het prettig als het er een beetje goed uitziet, schoon is en over het algemeen een nette indruk maakt. Objecten die de openbare

ruimte ontsieren zijn daarom taboe, net als voertuigen met reclame die niet hoofdzakelijk voor vervoer wordt gebruikt zomaar overal te parkeren of rond te laten drijven. Maar waarom stoepkrijten verboden is...?

Buurmeisje

Voor wie het zich nog kan herinneren: vroeger speelden we allemaal met stoepkrijt. Zelfs diegenen die er niet mee speelden deden dat toch, of ze nou tekeningen van hun buurmeisje verpestten of meededen met 'pakkertje', waarbij de aanwizigen op straat werden gekalkt. Maar zoals wel vaker geldt ook hier: vroeger was alles beter. De tijden van weleer zijn echter niet meer, en stoepkrijt zit in de ban.

Hoewel Koninginnedag in Amsterdam anders doet vermoeden (in aanloop naar deze dag markeert iedere Amsterdammer zijn of haar stukje verkoopplaats drie dagen van te voren), wordt je buurmeisje, als het aan de gemeente Amsterdam ligt, namelijk op de bon geslingerd als ze het waagt de stoep te vervuilen. Goed, dat je niet met 'teer, een kleur of verfstof of op andere wijze een afbeelding, letter, cijfer of teken' aan mag brengen op de weg, daar kunnen we mee leven. Maar kalk en krijt, dat spoelt bij de eerste serieuze regenbui gewoon van de straat.

De woorden kalk en krijt kunnen wat ons betreft dan ook best worden geschrappt uit lid 1b. van artikel 4.7 (plakken en kladden). Ook vinden we het niet zo'n probleem als je tussen 22:00 en 06:00 met een emmertje stoepkrijt over straat wandelt met het doel de stoep van je geliefde helemaal roze te krijten. Rare hobby's moet je vooral zelf weten, ons hoor je er niet over. Krijt en kalk kunnen ook geschrappt worden uit lid 1b. van artikel 4.9 (aanplakgereedschap), die bepaalt dat je in de kleine uurtjes van de avond en nacht niet met plakspul op straat mag lopen met het kennelijke doel ze te gebruiken.

Daarnaast kunnen we ons afvragen of een maatregel die mensen verbiedt om met aanplakgereedschap over straat te lopen in strijd is met het legaliteitsbeginsel. Dit beginsel is een fundamenteel rechtsbeginsel in de Nederlandse samenleving dat burgers beschermt tegen willekeur van de overheid, door de eis neer te leggen dat overheidsoptreden tegen de burger altijd gebaseerd moet zijn op een bevoegdheid voortvloeiende uit de wet. Is deze bepaling niet te willekeurig? In een ander lid van de bepaling herstelt de regel zich: het is niet verboden als niet aannemelijk is dat de plakspullen niet voor illegale activiteiten bestemd zijn. De vraag is hoe dat te bepalen is, hoewel we daar bij je kleine buurmeisje dan maar van uit moeten gaan.

Bedankt, maar nee bedankt voor de bloemen

Omdat je gedenken belangrijk vindt overweeg je een aanzienlijk deel van je zuurverdiende dertiende maand te investeren in de grootste bos rozen die de Amsterdamse binnenstad ooit gezien heeft, om ze vervolgens liefdevol aan de voet van *De Dokwerker* te planten. Goed, het beeld herdekt de Februaristaking van 1941, maar je dertiende maand komt in december en omdat het kerst is wil je toch wat extra's doen.

Toch zouden wij het niet doen. We hebben veel waardering voor je grootmoedigheid, maar de gemeente is onverbiddelijk. Wie buiten momenten van huldiging, herdenking of evenement waarvoor een vergunning is geregeld een bloemetje – of een klein schilderijtje, om het even – is namelijk in overtreding. De schitterende bos rozen zal door de gemeentelijke opruimingsdienst worden verwijderd. Al wat dan nog van je sympathieke gebaar overblijft is een gepeperde rekening van de bloemist.

In artikel 4.16 van de verordening staat dat je geen voorwerpen bij een herdenkingsmonument mag plaatsen. Maar als het aan ons ligt kan artikel 4.16 (gedenktekens) veel beter zelf met de gemeentelijke opruimdienst

mee. Als de rozen na een dag of wat er een beetje bleek bij staan is de opruimingsdienst bovendien mans genoeg om dat wat van de rozen over is even op te ruimen.

Ga niet over een nacht ijs

Niet iedereen houdt van schaatsen. Dat begrijpen we best. Er zijn nou eenmaal ook mensen die er geen plezier in scheppen in de bittere kou over een gladde vlakte te glijden, hard op het ijs te klappen als er iets mis gaat, of in een wak te belanden.

Nee, sommigen van ons blijven liever binnen en kruipen onder een warme deken. Een kleine groep daarvan gooit echter ook wel eens (wij denken dat het rancune is) een steen door het ijs. Gewoon, omdat het lekker voelt. Geen probleem: als het ijs dik genoeg is wint moeder natuur en kan er gewoon geschaatst worden, en als het te dun is weten schaatsers dat ze er beter niet op kunnen gaan. Er is bovendien geen stenengooier die het ooit van een beetje serieuze vorst gewonnen heeft.

Toch heeft de gemeente voor de zekerheid maar een aantal regels gemaakt. Als je een voor het publiek toegankelijke ijsvlakte beschadigt, verontreinigt, verspert of voor schaatsen minder bruikbaar maakt ben je er bij. In de gemeentelijke verordening staat duidelijk dat het niet is toegestaan dat te doen.

Moeder natuur lacht in haar vuistje, en jij moet met een beetje pech de prent van oom agent betalen met het geld dat je eigenlijk voor kerstcadeautjes had gereserveerd, waarschijnlijk met een serieuze relatiecrisis of teleurgestelde moeder tot gevolg. De schuld van Amsterdam? Het gaat te ver om dat te zeggen, maar vast staat dat artikel 4.18 (openbare

ijsvlakten) te nutteloos is om te handhaven. Moeder natuur heeft echt geen hulp nodig van Amsterdams ambtenaren, hoe goed bedoeld ook.

Auto verkopen? Wees je buurman voor!

Toen je hem kocht was je apetrots. Met het geld dat je spaarde van je eerste serieuze baan kon je voor een prikkie een gezellig autootje kopen via een vriend die wel iemand kende met een broer die in auto's zat. Klein maar fijn, en het ding deed zijn werk prima. Compact genoeg om met veel behendigheid over de grachten te sturen, stug genoeg om mee over de Pyreneeën naar Spanje te rijden.

Nu is het echter tijd voor iets anders. Je hebt promotie gemaakt op voorwaarde dat je die oude auto weg doet. 'Want daar kun je toch echt niet meer in gezien worden', vond niet alleen je baas, maar ook je partner. Dus haalde je met veel verdriet het dashboardkastje leeg – die oude foto, daar lag die dus! – en haalde je de stoffen dobbelstenen van de achteruitkijk spiegel.

Wil je buurman de auto verkopen en heeft hij daarom achter de ruit een wervend briefje met telefoonnummer geplakt? Dikke pech als jij hetzelfde van plan bent! Volgens Artikel 4.21 (parkeerexcessen) mag je geen voertuig op de weg zetten met het kennelijke doel het te koop aan te bieden 'in de nabijheid van een ander met hetzelfde doel geplaatst voertuig.' Nuttig misschien voor die louche autoboer waar jij ook ooit afhankelijk van was, maar nu zit je met de gebakken peren!

Die autoboer kan beter op een meer specifieke manier worden aangepakt, bijvoorbeeld door een vergunning te eisen van iedereen die meer dan twee auto's tegelijk op straat ter verkoop wil aanbieden. Zo blijven

nietsvermoedende particulieren buiten schot en heeft de gemeente genoeg ruimte om *Autobedrijf Eddie* helemaal gek te maken.

Tot het zover is zullen je baas en partner nog even moeten wachten voordat je barrel weg is. Let in de tussentijd alleen wel op dat je hem niet laat versloffen! Artikel 4.22 bepaalt namelijk dat een voertuig dat rijtechnisch in onvoldoende staat van onderhoud of een kennelijk verwaarloosde toestand verkeert (lees: kapot of verlaten is) op straat te zetten.

Fiets

Heb je geen auto? Geeft niet, de gemeente denkt aan alles, dus ook aan jou en je fiets. Krachtens artikel 2.22 mag je die überhaupt niet op straat verkopen, maar hem zomaar overal achterlaten mag ook niet. Net als bij auto's geldt artikel 4.22 ook voor fietsen.

Als dat echter nog niet genoeg is bestaat er ook een speciale regel voor fietsen en bromfietsen die hetzelfde verbod nogmaals verordonneert. Voor diegene die het nog niet duidelijk was is er artikel 4.27 (parkeren van fietsen en bromfietsen), lid 2b. Het is verboden 'fietsen of bromfietsen die rijtechnisch in onvoldoende staat van onderhoud en in een kennelijk verwaarloosde toestand verkeren op of aan de weg te laten staan'.

De regel schrappen is eigenlijk niet nodig. Het geeft aan dat Amsterdam het losse fietsenprobleem zeer serieus neemt. Er dreigen echter wel een aantal serieuze problemen.

Een vlugge inspectie van het materieel dat in Amsterdam over de weg zwalkt leert ons dat zeker twee derde van alle fietsen op het eerste gezicht een betrekkelijk verwaarloosde indruk achterlaat, of er in ieder geval vrij 'rijtechnisch in onvoldoende staat van onderhoud' (stuk) uit ziet. Zwart met

roestplekken en een kapotte koplamp is de populairste uitvoering van de meeste fietsen die we zijn tegengekomen.

Zulke fietsen zijn alles behalve verwaarloosd, ook al maken zij wel die indruk. Het zou dan ook goed zuur zijn als de fiets opruimdienst je stalen ros meenamen omdat hij in 'kennelijk verwaarloosde toestand' verkeerd. Een oplossing kan zijn hem in een bewaakte stalling te zetten, maar daar zijn er dan weer te weinig van. Die bij het Centraal Station puilt in ieder geval uit, dus de opties zijn beperkt.

Pas daarom op met het wegzetten van je fiets: voor je het weet staat hij er niet meer. Voor de zekerheid kun je overwegen er een briefje op te plakken: 'deze fiets is niet verwaarloosd'. Ja dat staat stom, is een eventuele uitnodiging voor fietsendieven, en het hoeft natuurlijk niet, maar kom niet bij ons als hij straks weg is...

- HOOFDSTUK V -

Milieu

Nog voordat Al Gore in een flitsende diapresentatie met een ongemakkelijke waarheid op de proppen kwam bedacht de gemeente Amsterdam al regels voor het milieu. Want het milieu, dat is best belangrijk. De regels in Amsterdam zijn weliswaar niet zo spectaculair als de voorstellen van Al Gore, maar in de meeste gevallen zijn ze wel nuttig, of geven ze in ieder geval de indruk erg nuttig te zijn.

Zo heeft Amsterdam bijvoorbeeld een uitgebreid protocol voor uitbraken van de iepziekte. Een iep is een soort boom en een zieke variant daarvan is voor de gemeente genoeg reden om alarmcode rood uit te vaardigen en nauwgezet alle regels in de verordening betreffende de iepziekte te volgen. Met een beetje pech kan één zieke iep al de vermeerdering van de iepenspintkever tot gevolg hebben en voor zover wij iets kunnen opmaken uit de toon van de verordening zijn dan de rapen gaar.

Als er dus ergens in Amsterdam één of meerdere iepen aanwezig zijn die naar het oordeel van het college gevaar opleveren voor verspreiding van de iepziekte of voor vermeerdering van de iepenspintkever moeten de bomen door de eigenaar verwijderd worden. Simpel kappen en laten wegslepen is daarbij niet afdoende, er dient een nauwgezet stappenplan gevolgd te worden.

De eigenaar van de iepen moet de bomen eerst vellen, daarna de bomen inclusief het overgebleven stamdeel te ontbasten en de bast te vernietigen of de niet-ontbaste delen van de boom integraal te versnipperen. Het is ten strengste verboden niet-ontbaste iepen of delen daarvan in bezit te hebben, behalve in gesnipperde vorm.

Precies weten wat het is doen we niet, maar de iepziekte met bijbehorende iepenspintkever klinkt angstaanjagend genoeg om artikel 5.10 (bestrijding iepziekte) ongemoeid te laten. De regel van de gemeente die zeer precies bepaalt wat je wel en niet mag doen in een openbare toiletgelegenheid gaat ons echter te ver.

No sexytimes here!

De Amsterdamse regel die zonder enige twijfel in aanmerking komt voor regel die het hardst zijn best doet zo beschaafd mogelijk te blijven is artikel 5.11 van de verordening. Geen regel beschrijft zo nauwkeurig en tegelijk zo netjes wat je wel en vooral niet mag doen in een openbare toiletgelegenheid of urinoir.

Allereerst is het volgens lid 1. van het bewuste artikel verboden te wildplassen, maar dat staat er gelet op alle gevoeligheden rondom het gebruik van het woord wildplassen natuurlijk niet letterlijk zo. Je kunt er echter wel voor op de bon geslingerd worden. De gemeente noemt het echter in algemeen beschaafd Nederlands: 'het is verboden op of aan de weg buiten een urinoir of andere toiletgelegenheid datgene te verrichten waarvoor een toiletgelegenheid is bestemd.'

De goede verstaander maakt hieruit op dat niet alleen het welbekende wildplassen, maar ook wildpoepen buitengewoon illegaal is. Wij vermoeden dat ook wildbraken hieronder valt.

Tot zover is de verordening duidelijk en rechtvaardig. Wildplassen kan een enorme verlichting zijn als je om 04:51 nog kilometers van huis bent en geen kroeg meer inkomt, voor omwonenden is het smerig. Als prins Willem Alexander goed kan worden in watermanagement kun jij ook leren je plas op te houden, zo simpel is het.

Waar de gemeente echter volgens ons vrij weinig mee te maken heeft is wat je vervolgens doet in een openbare toiletgelegenheid, urinoir of 'krul'. Het stadsbestuur denkt daar natuurlijk anders over. Onderdeel 2. van artikel 5.11 bepaalt dat het verboden is 'een urinoir of andere toiletgelegenheid te gebruiken voor andere doeleinden dan waarvoor deze is bestemd'.

Voor het tegengaan van drugsgebruik kan deze regel niet gemaakt zijn, dat mag namelijk überhaupt niet in welke (semi-) publieke ruimte dan ook. Dus waarom de gemeente denkt voor jou te moeten bepalen wat je in een toilet doet – een nieuwe broek passen, broodje kroket eten of een vluggertje met je secretaresse – zolang je anderen niet te lang op knappen laat staan wachten vinden wij het prima.

Schrappen dus, lid 2. van artikel 5.11. Als jij opgewonden kan worden in de stank die normaalgesproken van een openbaar toilet wasemt vinden wij dat een dergelijke prestatie niet bestraft moet worden.

Fikkie

Bijdehand als je bent heb jij natuurlijk vet goed geoefend om het eten met stokjes onder de knie te krijgen. Maanden heb jij doorgebracht met afhaalmaaltijden en dat vreselijke houten eetgerei. Kilo's ben je afgevallen, je sliep slecht, en je relatie is op de klippen gelopen. Waarom? Omdat jij nu met twee takjes de uitwerpselen van je viervoeter kan verplaatsen naar een voor je viervoeter geschikte toiletgelegenheid of prullenbak. Heel handig als je even geen plastic zakje bij je hebt en er ook geen zandbak in de buurt is waar je een schepje kunt lenen. Je wil toch aan je verplichting jegens de gemeentelijke verordening voldoen en de dampende hoop van Fikkie van de stoep verwijderen.

Helaas pindakaas!² Naar de mening van het stadsbestuur in Amsterdam ben je in overtreding. Het college van de stad stelt namelijk vast waaraan een 'doeltreffend hulpmiddel voldoet'. Volgens lid 4. van artikel 5.12 (verontreiniging door honden) ben je verplicht de drol van Fikkie op te ruimen, maar bepaalt de burgemeester waaraan je hulpmiddel moet voldoen. Voor zover wij weten valt je variant op de Chinese stokjes er niet onder. Vergeet dat trucje met vers afgebroken takjes maar weer snel, in Amsterdam heb je er toch niets aan.

² Excuses voor het associatief taalgebruik

- HOOFDSTUK VI -

Slot

De belangrijkste les die we kunnen leren naar aanleiding van alle regels in de verordening is misschien niet eens dat er teveel regels zijn. Met regels is het altijd wat. Het belangrijkste is dat we ze niet als vervanging gaan zien voor wat mensen nog altijd zelf het beste kunnen: even het gezond verstand gebruiken.

Want de meest interessante vraag die overblijft na het zien van al deze zinnige en minder zinnige geboden is niet welke regel geschrapt moet worden en waarom (hoewel er een flink aantal gewoon met het oud vuil meekunnen) maar vooral hoe we met de regels omgaan.

Bovendien moeten we, als we zaken gaan regelen, goed bedenken wat het doel is, en wat het middel. Een mooi voorbeeld zijn de verhoogde parkeertarieven in Amsterdam. In eerste instantie een middel om te zorgen voor een beter milieu, een groenere stad en minder verkeer. Maar op het moment dat de regel effect heeft, en er daadwerkelijk minder auto's parkeren, lopen de inkomsten terug. Toen had de gemeente ineens een probleem met de begroting. Het is met zo'n mentaliteit niet verwonderlijk dat burgers zich opwinden over te hoge parkeertarieven. Er wordt te weinig op een goede manier met regels omgegaan.

Maar er zijn meer voorbeelden. Laten we de regel voor het verkopen van je auto nemen. Die regel is er om te voorkomen dat zomaar iedereen die toevallig een paar auto's heeft de openbare weg als showroom gaat gebruiken en een stuk of twintig auto's naast elkaar parkeert met een wervend informatiebriefje achter de voorruit.

Maar zoals het er nu staat is ook de particuliere verkoper de klos als zijn of haar buurman precies op hetzelfde moment besluit zijn auto de deur uit te doen. Moet de regel geschrapt worden? Ja, wij denken van wel. Maar als hij niet geschrapt kan worden, bijvoorbeeld door politieke onwil of onvermoede juridische bezwaren, dan moet hij in ieder geval zeer selectief gehandhaafd worden.

De overheid heeft in Nederland geen handhavingplicht en mag dus zelf bepalen wanneer er wel of niet gehandhaafd wordt. In het geval van jou en je auto is dit gunstig: de kans is klein dat je bij overtreding van de gemeentelijke regels een boete krijgt. De ondernemer die zomaar zijn hele voorraad occasions op straat wil parkeren kan daarvoor beter een vergunning aanvragen. De huidige regel is echter te weinig specifiek waardoor ook ongewenste bijeffecten van de regel optreden.

Op zo'n moment kan de overheid beter een oogje toeknijpen, omdat anders een gevoel van disproportionaliteit ontstaat dat de legitimiteit voor wetgeving ondermijnt. Regels ontleen hun bestaansrecht voornamelijk aan het gevoel van rechtvaardigheid dat zij oproepen. Als het handhaven van een regel dit gevoel teniet doet, bijvoorbeeld omdat iets weliswaar volgens de letter van de regel niet mag, maar de situatie niet direct in strijd is met datgene waarvoor de regel oorspronkelijk is bedacht, is gedogen en een oogje toeknijpen vaak de enige oplossing om zo'n onevenredig grote aanslag op het rechtvaardigheidsgevoel van burgers te voorkomen. Natuurlijk, die auto mag er volgens de letter van de wet niet staan, maar zolang de situatie niet in strijd is met de *geest* van de wet moet er ook niet gehandhaafd worden.

Daarnaast zijn wij van mening dat het beter omgaan met regels ook het aanzien van de overheid en in het bijzonder dat van de politie kan

vergroten. Niemand vindt het leuk als politieambtenaren om 7 uur 's ochtends, tijdens zonsopgang, als de straatverlichting nog net niet uit is, mensen die naar hun werk fietsen boetes uitdelen voor het rijden zonder licht, ook politie-ambtenaren zelf niet. Een beetje *goodwill* is zo af en toe wel op zijn plaats.

Maar precies die klassieke fout, het niet kunnen onderscheiden van de letter en de geest van de wet, maakte stadsdeelvoorzitter Els Iping in de zomer van 2009 toen er ineens streng werd gehandhaafd op het sta-verbod op terrassen. Dezelfde fout maken ook politici die pleiten voor de regels-zijn-regels mentaliteit en gedogen voor 'slapjanussen' vinden. Job Cohen heeft ongelijk als hij zegt dat gedogen leidt tot verloedering. Niet handhaven leidt tot verloedering. Gedogen is echter een belangrijk onderdeel van de handhavingpraktijk. Zonder handhaven bestaat er namelijk helemaal geen gedogen. Gedogen gaat ervan uit dat er in beginsel wordt gehandhaafd, maar dat dit soms niet op zijn plaats is, omdat in de concrete situatie een onwenselijkere situatie te voorkomen is, of omdat er een ander, meer zwaarwegend belang meespeelt.

Alleen maar handhaven leidt bovendien niet automatisch tot meer rust en regelmaat. Handhaven zonder oog voor de specifieke omstandigheden die elke unieke situatie met zich meebrengt zorgt voor een gevoel van onrechtvaardigheid. Dat gevoel is exact het gevoel dat leidde tot het verzet tegen vertrutting van de 'Actiegroep AiAmsterdam' wat ertoe leidde dat Job Cohen, de man die naar eigen zeggen gedogen een gruwel vindt, het staan op terrassen voortaan zou gedogen.

En toch zou gedogen eigenlijk niet moeten bestaan. De noodzaak tot gedogen komt voort uit regels die onvermoede maar een vervelende uitwerking hebben. Het zijn regels kortom, die in beginsel niet helemaal

naar tevredenheid werken. Het is de taak van politici kritisch te kijken naar bestaande regels en terughoudend om te gaan met het instellen van nieuwe beperkingen. Regels zijn geen doel op zich, maar een uiterst lijmiddel als andere oplossingen voor het bestrijden van maatschappelijk onwenselijke situaties niet meer werken. Zij mogen dan ook nooit als vervanging van menselijke omgangsvormen worden gezien.

Die mentaliteit is ook om een andere reden ongelukkig. Als regels als substituut van menselijke omgangsvormen worden gezien kan dat een onvermoed maar ongewenst neveneffect hebben: een afname van morele verantwoordelijkheid onder burgers. Want als je de menselijke maat uit de regels haalt, en alle elementen van de samenleving tot in detail regisseert, zullen mensen zaken die niet gereguleerd zijn sneller zien als 'toegestaan.' Juist dan komen we in die situatie waar Cohen voor vreest.

Wat dat betreft heeft gedogen toch een zeer nuttige functie. Het drukt ons met de neus op de feiten en brengt de menselijke maat weer terug in de samenleving. Critici van gedogen wijzen altijd op het risico dat er willekeur in de handhaving ontstaat. Natuurlijk bestaat dat risico. De professionals die dagelijks de regels die politici verzinnen moeten toepassen op de maatschappij verdienen echter ons collectief vertrouwen.

Juist de politici die handhavers opzadelen met al die regels en richtlijnen moeten accepteren dat diezelfde professionals die ze ten uitvoer brengen in de eerste plaats mensen zijn met alle menselijkheid die daarbij hoort. Wie dagelijks te maken heeft met regels en de uitwerking daarvan kan beter oordelen wat in een specifieke situatie goed of slecht is om te doen dan de politicus die de regel misschien aanvankelijk heeft bedacht. Vertrouwen in professionals betekent ook ruimte geven aan het oordeelsvermogen van een professional.

Wie een diverse, ontspannen en rechtvaardige samenleving nastreeft doet er goed aan voorzichtig om te springen met wetten en regelgeving. Dit pamflet is er natuurlijk in de eerste plaats op gericht een aantal belachelijke en overbodige regels af te schaffen. We hebben echter geprobeerd een diepliggender probleem te vatten. De kwaliteit van regelgeving laat te wensen over. Regels zijn ofwel veel te specifiek (denk aan het voorbeeld van de gemeente die bepaalt waar je hondenpoep opruimzakje aan moet voldoen) of niet specifiek genoeg waardoor onwenselijke bijeffecten ontstaan: denk aan het voorbeeld van de autoverkoop.

Wij kunnen één ding adviseren. Treed politici die meer regels zien als het panacee voor alle maatschappelijke problemen met veel argwaan tegemoet. Regels kunnen nooit als substituut dienen voor het oordeelsvermogen van mensen zelf.

Thijs Kleinpaste studeert wijsbegeerte aan de Universiteit van Amsterdam en is kandidaat deelraadslid voor het stadsdeel Centrum

Floris Kreiken is werkzaam als promovendus aan de Technische Universiteit Delft en kandidaat raadslid voor de Centrale Stad

